

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De S. Hesychio Conf. S. Hilarionis Discipulo. Majumæ In Palæstina.
Sylloge.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

DE S. HESYCHIO CONF. S. HILARIONIS DISCIPULO.

MAJUMÆ IN PALÆSTINA.

SYLLOGE.

J. B.

§ I. S. Hesychii memoria sacra, laus apud Græcos, a synonymis distinctio, aliaque nonnulla.

POST ANNUM
CCCLXXIII.
S. Hesychius
Sozomeno

Sanctum Hesychium Sanctorum Fastis antiquorum martyrologorum nemo inscripsit: Baronius vero, quemadmodum S. Maximianum Bagaiensem episcopum hoc pariter die cultum ob celebratas potissimum illius a S. Augustino laudes Martyrologio Romano inseruit, ita et S. Hesychium, quem S. Hieronymus in Vita S. Hilarionis abbatis non semel laudavit, eidem pari de causa intercecit, ejusque præconium expressit hoc modo: Quinto Nonas Octob. in Palæstina S. Hesychii confessoris, discipuli sancti Hilarionis et in peregrinatione socii. Celebre inprimis Hesychii nomen apud Græcos fuit: eum Nicephorus Callistus Historiæ Ecclesiasticæ lib. ix, cap. 13, et Sozomenus lib. iii, cap. 14 inter S. Hilarionis discipulos celeberrimum appellant. Et rursus lib. vi cap. 52 hæc de S. Hesychio, atisque Palæstinæ monachis Sozomenus narrat: Sed et Palæstina monachorum domiciliis florebat. Nam et plerique eorum, quos supra in rebus gestis Constantii enumeravi, adhuc superstites, hanc disciplinam summa cum laude excolebant. Et horum consuetudine ac sermonibus alii instituti, ad summum virtutis apicem pervenerunt, et ad majoris gloria cumulum monasteriis illic positis adjuncti sunt. Ex quorum numero fuit Hesychus (sic Hesychium nominat) Hilarionis sodalis; et Epiphanius, qui postea Salaminis in Cypro episcopus fuit. Et Hesychus quidem in eodem, quo magister, loco philosophatus est, seu vitam duxit monasticam.

et Nicephoro
laudatus.

2 Nicephorus quoque lib. xi, cap. 59 sic habet: In Palæstina quoque eo tempore plurimi florere solitarii philosophi. Adhuc enim superstites erant, quos, cum de Constantii (lege Constantii, ut Græce habetur) imperio ageremus, diximus scientia et vita monastica effulgentes. Sed et alii cum illis institutis illorum entuere, qui virtutis profectu, non penitenda laude et gloria monasteria auxerunt. Horum præcipuus fuit Hesychus, Hilarioni illi, vita ea, quæ secundum Deum est, longe præstantissimo, sodalis carissimus. Item virtute præclarus Epiphanius, qui longo post tempore ecclesiæ Salaminæ episcopus præfuit. Et Hesychus quidem quietis officinam apud Gazam instituit, eodem, quo sodalis seu magister, in rebus omnibus secum consentiens Hilarion, loco. Tanti aulem discipulum Hesychium Hilarion Magnus fecit, ut et illo delectaretur vehementissime, rerumque suarum moriens, etsi absentem, hæredem scripserit, teste S. Hieronymo in Hilarionis Vita cap. 22 et 58 ante annum 592 evarata, seu cum nondum ab obitu Hilarionis effluerant anni plures, quam 20, aut 21. Vide infra num. 28 et tom. VIII Septembris pag. 505. Et hæc quidem Græcorum sunt de S. Hesychio testimonia: cultum fortasse etiam aliquando habuit in Palæstina; scribit enim Sozomenus lib. iii cap. 14, Palæstinæ incolas, post deportatas ab Hesychio e Cypro in monasterium suum Hilarionis reliquias, diem festum quotannis admodum celebrem ac splendidum publice egisse, itaque honorare solitos viros sanctos, qui apud ipsos vixere: et id quidem honoris exhibuisse Aurelio Anthedonto, Alexionis et Alaphioni diserte affirmat, qui cum eodem tempore sub Constantii viverent principatu, monasticam philosophiam pie ac viriliter excoluerunt, et virtutum suarum exemplo, in urbibus ac vicis superstitioni gentium ad-

modum deditis Christianam religionem magnopere provexerunt. Id quod certe etiam Hesychius, si quis alius, egregie præstitit: quia tamen a vagis hujusmodi dictis ad singula quæque descendere non licet, id de Hesychio sic accipi velim, ut res ipsa in dubio maneat.

5 Accesserint Hesychius ad S. Hilarionem sub Constantii imperio, incertum est: sumpsit hic imperii habenas anno 557, posuit 561. Sanctus vero Hilarion 65 ætatis annum numerabat, cum e vicis excessit Antonius anno 556. Itaque annus Hilarionis 65 in annum 554 incidebat. Ex Hieronymo quidem cap. 22 et 25 colligi potest, Hesychium jam tum cum Hilarione versatum aliquandiu, eique carissimum fuisse, at quo defuncto tempore S. Hilarioni monasticæ vitæ præceptis sese deditur imbuendum, nusquam exprimitur. Id solum ex Hieronymo cap. 2, 8 et 9 conficitur, annorum fuisse circiter 57 S. Hilarionem, cum sub ejus auspiciis monasticæ vitæ institutum nulli profiteri cæperunt. Porro sicut Hesychiani monachus initium exacte describi nequit, ita nec terminum ejus definire in promptu est. Scitur quidem, defuncto circa annum 572 magistro, egisse in Cypro decem fere menses, indeque ejus exuvias, elusa custodum vigilantia, in Palæstinam retulisse, vitæque monasticæ in antiquo S. Hilarionis asceterio institutum pro viribus promovisse, at multorum, paucorumque annorum curriculo, in occulto est. Novi quidem auctorum aliquot Hispanorum assertionem, secundum quam, aliquot, post relatas e Cypro in Palæstinam S. Hilarionis reliquias, annis, mari trajecto, sive vitandæ gloriæ, sive monastici instituti propagandi desiderio, sive alia quacumque de causa, sic disponentibus Superis, dicitur Hesychius in Hispaniam appulsus esse, usque apud Hispanos floruisse virtutibus, ut primum quidem a S. Asturio Toletano episcopo ejusdem ecclesiæ archidiaconatu auctus fuerit, et deinde, sublato e vicis Eustadio, ejusdem sedis infulus mirabili acclamatione fidelium induerit: verum ea de re suus erit infra dicendi locus.

4 Obiisse S. Hesychium die 5 Octobris ad finem vergente sæculo iv, P. Simon Martin in sacris deserti Reliquiis Gallico idiomate scriptis affirmat. Quid ita? Illo nempe die in Martyrologio Romano signatur Hesychius: neque enim aliam video dari posse hujus assertionis rationem. Sed esto, hoc die illic signetur Hesychius: consequens inde non fit, illo die vere obiisse Hesychium; notum quippe est, Baronium aliosque, qui Romanum Martyrologium auverunt, non paucorum Sanctorum memoriam pro arbitrio certis affixisse diebus, quorum verum eventualem diem ignorabnt. Atque hos inter S. Hesychius fuisse videtur: nihil enim in Hieronymo, nihil in Sozomeno et Nicephoro, nihil in ipsis Baronii Annalibus occurrit, unde illius obitus dies determinari certo possit. Hinc Castellanus in Martyrologio Universali hanc S. Hesychio notam apposuit: Absque cultu et die: contra Tamayus fidenter nimis S. Hesychii Acta conclusit his verbis: Tandem annorum plenus, et bonorum operum abundans, hanc ærumnosam vitæ periodum cum æterna indeficientium dierum clausula commutavit v Nonas Octobris anno Domini cccxxx vel circiter. Cujus sacrum corpus in patriarchali basilica (Toletana scilicet, ut credit) conditum requiescit. Imo ad annum 453 S. Hesychium vitam protraxisse, Bivarius aliisque Hispani auctores tradunt, sed nihilo solidiore fundamento.

3 Ubi

ACTORE
J. B.
et ubi natus
sit, incertum:

5 Ubi gentium natus sit Hesychius, pariter ignoratur: sparsa quaquaversum S. Hilarionis fama multos ad illum e Syria, ex Ægypto et procul dubio e Palestina etiam, ubi debebat, discipulos evocavit: unde vero ad Hilarionem accesserit S. Hesychius, Hieronymus silet, nec a libi litteris proditum accepi. Notior solitudo est, in qua, Hilarione duce, militare Deo primum cepit, quamque, sublato e civis magistro, præclaris asceticæ vitæ præceptis instituit et perenni illustravit exercitatione virtutis. Describit illam Hieronymus cap. 2 his verbis: Sic nudus et armatus in Christo (Hilarion) solitudinem, quæ in septimo miliario a Majuma Gazæ emporio per litus euntibus Ægyptum ad lavam flectitur, ingressus est. Notissima porro est Gaza Palestinæ civitas, inter torrentem Sorec et Besor in tribu Simeon haud procul a Mediterraneæ maris littoribus sita. Huic olim Majuma, seu portus Gazæ subjecta fuit, 20 ab ea stadiis dissita; sui juris a Constantino factam, et de filii sui nomine Constantiam appellatam, rursus Gazensis subiecit Julianus apostata, et Gazæ portum nuncupari jussit. Hinc vero milliari septimo ad lavam solitudo occurrit Ægypto contermina, in qua cellulam primo, deinde vero monasterium condidit S. Hilarion, haud procul a via, qua Gaza in Ægyptum tenditur. Vide Adrichomium in Theatro Terræ sanctæ. Huc autem, defuncto Hilarione, rediisse S. Hesychium, cum ex Hieronymo, tum e Sozomeno atque Nicephoro supra citatis perspicuum est.

idem non est
ac Hesychius
confessor in
Menæis me-
moratus,

6 Plures Sancto nostro cognomines sacris Fastis inscripti leguntur, quorum plerique martyrio fuere sublato; atque adeo vel unico hoc caractere ab Hesychio nostro satis hi quidem distinguuntur: sed Menæa Hesychii confessoris tum ad diem 6 Martii, tum ad diem 10 Maji meminere: ad diem quidem 6 Martii breviter hoc modo: Eodem die S. HESYCHI Thaumaturgi. Ad diem vero 10 Maji: Eodem die S. patris nostri HESYCHI Confessoris. Subjectum posteriori annuntiationi elogium indicat, huic patria fuisse Andræpena (Ponti Galatiæ regiuncula) et montem Majonem (Adranæ Bithyniæ civitate haud procul dissitum) inhabitasse, multisque prodigiis claruisse. Utrumque eundem censuit Papebrochius tom. I Martii ad diem 6 ejusdem mensis pag. 436, ubi certe posterioris Vitæ edidit ex Ms. Synario Græco P. Petri Francisci Chiffletii. Sive autem idem sint, sive diversi, parum hic nostra interest: nam cum uterque multa prodigia operatus feratur, Hesychius autem noster ne vlla quidem, nedum tot ac talia, unde Thaumaturgi nomen acceperit; uterque alius a nostro fuisse videtur; quod quidem de illo, cujus Vitæ laudatus proxime Papebrochius exhibet, apertius liquet: is quippe Galatiam vel Bithyniam virtutibus suis ac commoratione illustravit; et Constantino una cum matre Irene imperium administrante, vita excessit; adeoque intra dcccxxx et dcccxcvii, inquit Papebrochius in Notis ad illius Vitæ, quando redacto in ordinem filio, sola absolute regnare cepit Irene; quorum neutrum nostro Hesychio congruit.

aut Isichius
Toletanus;

7 Est et Isichius quidam Toletanorum Præsulum catalogis insertus, et is quidem ipsissimus Hesychius noster, si Bivario et Tamayo credendum est. Audi Tamayum in Actis S. Hesychii: Post aliquot annos (a relato in Palestinam, Majumæque in antiquo monasterio recondito ab Hesychio magistri corpore) ex Palestina in Hispanias spiritum naetus duplicem, latibulum in orbis extremo angustum quærens; sive monasticum institutum propagare festinans; sive aliud quodvis agens, tamen a Spiritu sancto actus, qui Toletanam ei sedem preparabat. Ibi a S. Asturio ecclesiæ ejusdem episcopo cognitus, ejusque sanctitatem expertus, archidiaconus creatus est. Tandem, Faetadio pontifice ejusdem sedis e vivis sublato, HESYCHIUS infulam illius mirabili acclamatione fidelium induit. Ad tantum sublimitatis fastigium protinus Sedulium Oretanum pontificem, amicum suum, prædicationis gratia Toletum detinet. Deinde B. Augustinum Hyponensem antistitem per epistolas super questione: An supremus inquirendus sit dies: scripsit. Tandem annorum

plenus et honorum operum abundans, hanc ærumnosam vitæ periodum, cum æterna indeficientium dierum clausula commutavit v Nonas Octobris anno Domini ccccxxx vel circiter. Cujus sacrum corpus in patriarchali basilica conditum requiescit. Enimvero satis multa in unum congesta hic video, at fortasse non tam vere, quam fidenter asserta. Interim tamen, quos ille dictorum testes adhibeat, audiamus.

8 Agmen ducunt Julianus et Flavius Dexter, quos densus sequitur recentiorum globus. Et Julianus quidem in Chronico ad annum 414 sic habet: Isichius (sic Hispani scribunt pro Hesychius) archidiaconus Toletanus regit ecclesiam Toletanam, inventis corporibus sanctorum martyrum Justi et Pastoris. Nam Asturius post reintegrationem episcopi jam intermissi, Complutensis 1, numquam deseruit corpora a se divinitus inventa. Patet itaque, inquit Tamayus, S. Hesychii in urbe Toletana archidiaconatus. Neque major est de episcopali ejus munere dubitandi ratio: sic enim Julianus prosequitur paulo inferius: Asturio Serrano defuncto, in sede Toletana Isichius succedit, qui prius fuerat archidiaconus ejusdem ecclesiæ. Dubitasne, num hic fuerit monachus Palestinus? Scrupulum tollet Flavius Dexter: sic enim scribit in Chronico ad annum 428: Faetadio pontifici Toletano succedit Isichius monachus Palestinus. Quod si e Tamayo quaesieris, qua de causa nulla sit episcopatus apud Hieronymum mentio, hoc tibi responsum auferes: Quia vivere desiit ante adventum Hesychii in Hispaniam, vel certius ante ejus electionem, ideo futura Acta non novit. Obiit enim S. Hieronymus probabiliter anno 419, Hesychius autem anno dumtaxat 428 ad Toletanam infulus erectus est. Ergo altum de S. Hesychii episcopatu Baronius silet; sed nemini mirum videri id debet, cum Baronius, inquit Tamayus, ex scriptis Hieronymi nomen S. HESYCHI desumpsit, illudque in albo Sanctorum reponat. Quasi vero propterea, quod Hieronymus nosse non potuit, Baronius reticere debuisset.

quod e Juliano
et Dextro

E

9 Objicere sibi Tamayus etiam Sozomenum poterat, cujus verba dedimus num. 1. Certe silentium ejus plus habet admirationis, quam Hieronymi aut Baronii, si vera sint, que de Hesychii in Hispaniam adventu, ejusque ad Toletanam cathedram erectionem Tamayus scribit. Sozomenus enim S. Epiphanium, alterum S. Hilarionis alumnum e Palestina in Cyprum abiisse, ibique Salaminensium factum esse antistitem, non silet; simile autem quid de S. Hesychio ne verbo quidem prodit, quod tamen scire potuit optime; quippe qui haud procul a Gaza Palestinæ non tantum se natum, verum etiam cum quibusdam S. Hilarionis discipulis jam ætate provecis adolescentem esse versatum, lib. v cap. 15 haud obscure significat, e quibus discere facile potuit, quid de S. Hesychio factum esset; nisi forte quis dixerit, eum ita clanculum a suis aufugisse, ut nihil de illo Palestinæ monachis innotuerit, quod ut asserti, sed absque idoneo teste, potest, ita et facile rejici. Accedit et tempus, quo Historiam suam Sozomenus scripsit, quamque Theodosio Juniori dedicavit circa annum 455 secundum Papebrochium de S. Epiphania ad diem 12 Maji, vel certe haud serius, quam circa medium sæculum v; qua de re Tillemontius tom. VI de Vitis Imperatorum pag. 125 etiam consulti potest. Potuit vero id temporis Hesychius Sozomeno facile innotuisse Constantinopoli, ubi is debebat, cujus famam a multis jam retro annis, scriptis ad Augustinum litteris, in Africam penetrasse voluit.

Tamayus

F

10 Bivarius in Commentario in Marci Maximi Chronicon pag. 127 aliud sibi objicit argumentum ab ætate S. Hesychii petitum, quod ejus verbis refero: Unum est, quod obesse videbitur forsitan alicui: nimirum si sic res haberet, ut dicimus, oportet HESYCHIUM ad c ætatis annum ascendisse; quandoquidem S. Hilarion obiit octogenarius anno C. cccclxxii, ut probat erudite Baronius in Notis ad diem xxi Octobris: exegisse vero HESYCHIUM cum eo viginti plus, minusve annos, ex Hieronymo certum

et Bivarius

A certum est : ab anno autem Christi cccclxxii, quo Hilarion obiit, ad A. C. cccclxxviii, quo in episcopum Toletanum electus fuit, lvi elapsi sunt, quibus si xl. superaddas, quos in obitu magistri sui habebat (aetatis id unde acceperit, nescio) fit, ut electus sit Toleti annorum xcvi, aliosque octo in episcopatu exegisse, auctores sunt Maximus et Julianus, qui eum pontificem agnoscunt ab A. C. cccclxxviii ad A. C. cccclxxvi. *Habes argumentum; en solutionem* : Sed centenaria senis grandævi ætas miraculo esse non debet; in eo præsertim ævo, quo multos scimus ad eam ascendisse, imo et superasse, ut Arsenius ille Magnus comprobat, ad cuius sacratissimas exuvias quotidie fere excubantes hæc scribimus : nam bona pars sanctissimi corporis, Dei benignitate, in nostro cenobio Cisterciensi S. Annæ Vallisoleitano quiescit. *Centenaria S. Hesychii ætas, fateor, esse miraculo nemini debet, sed vellem solida utcumque ratione probaretur. At mirum magis, nec immerito cuiquam fortasse videbitur, S. Hesychium, jam prope centenarium, ad id muneris fuisse electum, eumque ad magistrum sui Hilarionis instar honoris fugientissimum tantum honoris et oneris tantæ ætatis pondere gravatum suscipere voluisse.*

probare

B 11 Quibus quidem haud tantopere moverer, si Hesychianus e Palæstina in Hispaniam transitus aliunde irrefragabili vel saltem probabili auctoritate niteretur. Illum Maximus et Julianus primi asseruere, quorum (quales modo circumferuntur) quam exigua hodie apud eruditos fides sit atque auctoritas, nihil attinet dicere. Unde fateri cogor, totum hoc mihi negotium de falsitate vehementer esse suspectum. Suspicionem vero meam non mediocriter augeat adjuncta ad fidem comparandam nimis studiose conquisita, imo partim perspicue falsa. Tale est, quod ad annum 428 Julianus scribit : S. Augustinus ad episcopum Toletanum Iscunxi scribit; ille respondet. *Viderat hujus Juliani fabricator Hesychii ejusdem ad S. Augustinum et hujus ad illum litteras 198 et 199 : Toletanum fecit, repugnante temporis ordine, atque ipso etiam Augustino. Nam primo epistola 199 S. Augustini ad Hesychium coepiscopum suum circa annum 419 exarata fuit, atque adeo septennio circiter ante susceptum ab Hesychio episcopatum. Colligitur id ex ejusdem epistolæ n. 20, ubi hæc leguntur : A natiuitate autem Domini hodie computantur anni ferme quadringenti viginti. Alterum hujus rei indicium habes epist. 198, ubi Hesychius ait : Nam in uno tempore et signa in cælo et pressuram gentium in terris ab hominibus videri et sustineri, manifestum est. (Quibus verbis : Respicit fortassis (inquit Benedictini editores) ad insignem illum solis defectum, quem anno cccclxxviii die 1x Julii contigisse, produnt historici, quemque tanta siccitas secuta est, uti scribit Philostorgius, ut multorum hominum aliorumque animalium insuetam ubique mortem inferret.*

frustra contendunt.

C 12 Secundo S. Augustinus de Civitate Dei lib. II cap. 3 : Quibus sententiis Domini Salvatoris divinum iudicium futurum in fine sæculi declararetur, posteaquam dicerat, multa præterire se, ad adventum Domini pertinentia, sed quæ, dictane sint de adventu Domini jam præterito, an de futuro in fine sæculi, dignosci haud facile queunt, nisi, quæ apud Evangelistas Mattheum, Marcum et Lucam ea de re dicta sunt, inter se omnia conferantur, subdit in fine num. 4 : Quod facere utcumque curavi in quadam epistola, quam rescripsi ad beatæ memoriæ virum Hesychium, urbis Salonitanæ episcopum, cujus epistolæ titulus, De fine sæculi, quæ omnia et singula epistolæ 199 ad amissum congruunt : atqui Hesychium non Toletanæ, sed Salonitanæ ecclesiæ episcopum vocat : fabulam igitur de mutuo Augustinum inter et S. Hesychium nostrum litterarum commercio vel ipse Augustinus everit. Est autem Salona, teste Carolo a S. Paulo, Dalmatiæ metropolis, ejusque episcopus fuit Hesychius, ad quem Zosimus Pontifex Maximus de non promovendis ad sacerdotium monachis vel laicis, nisi ecclesiasticis disciplinis per ordinem imbutis, anno Christi 418

scripsit, quique idem ipse creditur, ad quem S. Augustinus locis citatis litteras dedit. Amplam olim et probe cultam, sed a Slavici deinde exisam fuisse, Baudrandus scribit. Ceterum Isicius quidem aliquis Toletanorum præsulum catalogis insertus est : verum cum neque de eo, neque de 7 successoribus ejus ad Montanum usque quidquam sciatur, teste Florez *Hispaniæ sacræ tom. V tract. 3 cap. 5 num. 56, præter numerum, ordinem successionis et sæculum, quo floruerunt; opportunam hanc fingendi, quod liberet, occasionem pseudo-Chronicorum auctores sibi minime negligendam esse, putarunt.*

AUCTOR
J. B.

§ II. S. Hesychii gesta ex S. Hieronymo proponuntur.

Q uam parum probabilia sint, quæ de S. Hesychii in Hispaniam transitu recentiores nonnulli fingerunt, satis, opinor, superiora ostendunt : reliquum est, ut illius gesta puriori fonte derivata proponam, et suis, quoad fieri poterit, temporibus distribuam. Quoniam autem ea, quam S. Hieronymus scripsit, S. Hilarionis Vita ad diem 21 Octobris edenda est, ea tantum inde decerpam, quæ ad Hesychium nostrum pertinebunt. Atque illud in primis Hesychium magnopere commendat, quod, quanquam nec paucos, nec segnes morum suorum imitatores haberet Hilarion, quos et paterne diligeret, magnique pro meritis faceret, cartiorem tamen Hesychio habuerit neminem, isque apud illum præcipua valuerit auctoritate et gratia. Fidem facit, quod cap. 22 refert Hieronymus. Detestabatur autem præcipue (S. Hilarion) monachos, qui infidelitate quadam in futurum reservarent sua, et diligentiam haberent vel sumptuum, vel vestitus, vel alicujus rei cum sæculo transeuntis. Denique unum de fratribus in quinto fere a se milliario manentem, quia compererat hortuli sui nimis cautum timidumque custodem et paucillum habere nummorum, ab oculis abegerat. Qui volens, sibi reconciliari senem, frequenter veniebat ad fratres, et maxime ad Hesychium, quo ille vehementissime delectabatur. Quadam igitur die ciceris fascem virentis, sicut in herbis erat, detulit. Quem cum Hesychius posuisset in mensa ad vesperum, exclamavit senex; se putorem ejus ferre non posse, simulque, unde esset, rogavit. Respondente autem Hesychio, quod frater quidam primitias agelli sui fratribus detulisset : Non sentis, inquit, putorem teterrimum, et in cicore foetere avaritiam? Mitte bubus, mitte brutis animalibus, et vide si comedant. Quod cum ille juxta præceptum in præsepe posuisset, exterriti boves et plus solito mugientes, ruptis vinculis in diversa fugerunt.

S. Hilarion

E

F

14 Vices sancto seni non ingratus Discipulus reddidit : Hilarionem Hesychius venerabatur ut magistrum, diligebat ut patrem et quibuscumque poterat, colebat obsequiis : mutuam animorum conjunctionem fovit auxilique diuturnitas temporis. Etenim S. Hilarion jam sexagenario major, cum et monasterium suum insigniter auctum, et frequenti se alumnorum multitudine circumseptum videret, atque cujustibet hominum generis concursum ferre non posset, Flebat quotidie, inquit Hieronymus, et incredibili desiderio conversationis antiquæ recordabatur. Hæc autem quotidianæ magistri lacrymæ ipsam discipulorum sollicitudinem excitant : itaque interrogatus a fratribus, quid haberet, cur se conficeret, ait : Rursum ad seculum redii, et recipi mercedem meam in vita mea. En omnis Palæstina et vicinæ provinciæ æstimant me alicujus esse momenti, et ego sub prætextu monasterii ad dispensationem fratrum, villæ possessiones, et suppellectilem habeo. Fugam itaque meditari senem, haud erat obscurum : at tam carum sibi pignus eripi volebant discipuli, nolebat vero Hesychius maxime. Servabatur ergo intente a fratribus, maximeque ab Hesychio, qui miro amore venerationi senis deditus erat. Hesychium autem ea cura biennio tenuit, cum

Hesychius gratissimus;

AUCTOR
J. B.

quem e Pala-
stina

cum tandem, remotis quibuscumque repagulis, Hilarion, comite Hesychio Achate suo, peregrinationes suas exorsus est, ut cap. 24 legitur.

15 Primum utriusque iter cap. 24 his verbis describit Hieronymus: At ille nihil aliud nisi solitudinem meditabatur, in tantum, ut quadam die proficisci statuerit: et adducto asello (nimis quippe exesus jejuniis vix ingredi poterat) iter arripere conaretur. Quod cum percubisset, et quasi vastitas et exitium Palæstinæ indiceretur, plus quam decem millia hominum diversæ ætatis et sexus ad retinendum eum congregata sunt. Immobiles ille (S. Hilarion) ad preces, et bacillo arenas discutens, loquebatur: Fallacem Deum meum non facio: nec possum videre subversas ecclesias, calcata Christi altaria, filiorum meorum sanguinem. Universi autem, qui aderant, intelligebant, revelatum ei quiddam esse secreti, quod nollet confiteri: et nihilominus custodiebant eum, ne proficisceretur. Decrevit ergo, publica omnes voce contestans, non cibi se, non potus quidquam sumere, nisi dimitteretur. Et post septem dies, inediæ tandem causa relaxatus, ac valēdicens plurimis, cum infinito agmine prosequentiū venit Betheliam: ubi persuasis turbis, ut reverterentur, elegit quadraginta monachos, qui haberent viaticum, et possent jejunantes ingredi, id est, post solis occasum cibum sumere. Quinto igitur die venit Pelusium, visitatisque fratribus, qui in vicina eremo erant, et in loco, qui dicitur Lychnos, morabantur, perrexit triduo ad castrum Thebatum, ut videret Dracontium episcopum et confessorem, qui ibi exulabat. Quo incredibiliter consolato tanti viri præsentia, post aliud triduum multo labore Babylonem pervenit, ut inviseret Philonem episcopum et ipsum confessorem. Constantius enim rex, Arianorum favens hæresi, utrumque in ea loca deportaverat.

abente

16 Inde egrediens post biduum venit ad oppidum Aphroditon: ubi convento diacono Baisane, qui locatis dromadibus camelis, ob aquæ in eremo penuriam consueverat euntes ad Antonium ducere, confessus est fratribus, instare diem dormitionis beati Antonii: et pervigilem noctem in ipso, quo defunctus fuerat, loco, a se illi debere celebrari. Tribus igitur diebus per vastam et horribilem solitudinem tandem ad montem altissimum pervenerunt, repertis ibi duobus monachis, Isaac et Pelusiano, quorum Isaac interpretes Antonii fuerat. Post hæc Hieronymus S. Antonii habitaculum brevi sermone describit: interim et ego hic tantisper subsisto, et oculos in ea, quæ sunt superius recitata, reflecto. Betheliam primo magno hominum numero comitatus advenit: Betheliam vero, agens de majoribus suis, Sozomenus lib. v cap. 15 ita delineat. Nam cum patre gentili natus esset (Sozomeni avus) ipse tamen cum universa domo, omnesque simul, qui ex gente erant Alaphionis, primi fidem Christi susceperunt Betheliæ: qui vicus est Gazæorum, abundans incolarum multitudine; in templaque habet tum ob vetustatem, tum ob structuram, indigenis veneranda: præcipue vero Pantheon, colli euidam manufacto, velut arci impositum, et supra universum pagum undequaque eminent. Apud Sozomenum Græce ἐν βεθελιζ legitur: antiqua autem S. Hilarionis per S. Hieronymum Vitæ editio habet Bethirium, teste Rosweydo.

et Ægyptum
peragrantiem

17 Inde Hilarion sese cum 40 monachis, inter quos probabilis etiam S. Hesychius fuit, Pelusium contulit: urbs Ægypti est ad Nili ostium sita, e cuius ruinis, teste Baudrando, in adversa Nili Pelusiaci ripa Damiatæ crevit, quamque proinde cum Pelusio a recentioribus aut non raro male confundi. Locum vero, qui Lychnos dicitur, haud procul Pelusio dissitum fuisse, me tacente, contextus ipse declarat. Inde Dracontium episcopum et confessorem adit in castro Thebato exulantiem. Thaubasium Ortelius Tab. 57 vocat, et medio ferme itinere collocat Pelusium inter et Babylonem, Ægypti urbem olim primariam, a cuius rudibus hodierna Cairus haud procul abest. Dracontius vero minoris Hermopoleos in prima

Ægypto e monacho episcopus fuisse creditur, nec ab illo alius, quem S. Athanasius ab Arianorum favore Constantio una cum pluribus aliis Ægypti Libyæque antistitibus in exilium pulsatum esse, scribit num. 7 Apologiae de fuga sua. Sed et Philonis aliorumque multorum, quos Ariana impietas extorres fecit, ibidem Athanasius meminit. Babylone egressus cum Sociis Hilarion biduo post Aphroditon venit. Quatuor huius nominis Ægypti urbes apud Ortelium tabula exhibet: prima est, quæ Babylone Meridiam versus progredienti ad Nili ripam occurrit: altera ultra oppositam Babyloni Nili ripam ad fluvium Athribiticum sita est: tertia haud longe a Ptolemaide, Thebaidis urbe maxima: quarta denique haud longe a Latopoli in eadem Thebaide dissita est. De harum prima Hieronymus hic intelligendum videtur. Hinc enim per Nomum seu præfecturam Aphroditopoliten Orientem versus declinando ad montem Troicum seu S. Antonii pervenitur, terminum nempe S. Hilarionis itineris: iter vero Babylone Aphroditon, quod juxta Athribia est, Septentrionem versus fere porrigitur: reliquarum autem nimis est a Babylone distantia, ut peragrari biduo possit. Videtur plura de situ montis S. Antonii tom. II Februarii pag. 108 et seq.

18 Igitur reversus Aphroditon (sic pergit Hieronymus S. Hilarionis peregrinationes describere) duobus secum tantum retentis fratribus, in vicina eremo moratus est: tanta abstinentia et silentio, ut tunc primum se cepisset Christo servire diceret. Editis aliquot ibidem prodigiis, Hilarion honoris vitandi causa perrexit Alexandriam, inde ad ulteriorem Oasim eremum transiturus. Et quia nunquam, ex quo cœperat esse monachus, in urbibus manserat, divertit ad quosdam fratres sibi notos in Bruchio, haud procul ab Alexandria: qui cum miro gaudio suscepissent senem, et jam vicina nox esset, repente audiunt discipulos ejus asinum sternere, illumque parare proficisci. Itaque advoluit pedibus ejus, rogabant, ne hoc faceret: et ante limen prostrati, citius se mori, quam tanto carere hospite, testabantur. Quibus ille respondit: Idcirco abire festino, ne vobis molestiam generem. Certe ex posterioribus cognoscetis, non frustra me subito recessisse. Igitur altera die Gazenses cum lictoribus præfecti (nam pridie eum venisse, cognoverant) intrantes monasterium, cum illum minime invenissent, invicem loquebantur: Nonne vera sunt, quæ audivimus? Magus est, et futura cognoscit. Urbs enim Gaza, postquam, profecto de Palæstina Hilarione, Julianus in imperium successerat, destructo monasterio ejus, præcibus ad imperatorem datis, et Hilarionis et Hesychii mortem impetraverat: amboque ut quærerentur, toto orbe scriptum erat. Egressus ergo de Bruchio, per iniviam solitudinem intravit Oasim, ibique anno plus minus exacto, quia illuc quoque sui fama prævenerat, quasi jam in Oriente latere non posset, ubi multi illum et opinione et vultu noverant, ad solas navigare insulas cogitabat: ut quem terra vulgaverat, saltem maria celarent.

19 Binos illos fratres, quos in vicina Aphroditopoli eremo secum esse voluit Hilarion, arbitror fuisse S. Hesychium et Zanatum: S. Hesychium quidem, quia is, quantum ex posterioribus apparet, S. Hilarioni in Bruchio comes fuit, cum ad necem uterque a Gazensibus quærebatur. Zanatum vero, quia hic et quidem, quantum apparet, solus una cum Hilarione ex Oasi in Siciliam aliquando post navigasse dicitur cap. 50: Habens igitur senex Zanatum secum, ascendit classem, quæ Siciliam navigabat. Sub idem verisimiliter tempus, cum jam Juliano Jovianus melior princeps successisset in imperio, S. Hesychius ad visitandas colligendasque veteris prope Majumam monasterii reliquias in Palæstinam remeavit, ad magistrum, ubicumque terrarum futurus esset, postliminio rediturus. Alexandriam celebre Ægypti emporium lib. xvii Geographiæ late describit Strabo: de Bruchio apud Rosweydo in Onomastico in Vitas Patrum sic scribit Eusebius in Chronico anno 1 Claudii ante Aurelianum: Alexandriae Bruchium,

usque in
Oasim

E

F

comitatur; et
inde Majumam redit.

AUCTORE
J. B.

gentis custodiæ suspicionem accolis tolleret, cum ingenti vitæ suæ periculo post decem ferme menses corpus ejus furatus est. Quod Majumam defrens, totis monachorum et oppidorum turbis prosequentibus, in antiquo monasterio condidit, illasa tunica, cucullo et pallio: et toto corpore, quasi adhuc viveret, integro: tantisque fragrante odoribus, ut delibutum unguentis putaretur.

a quo tunica
testamenti
loco donatus
fuerat.

24 Duobus posterioribus numeris *vix* aliquid occurrit, quod explicatione indigeat: querere tamen quis posset, qui S. Hilarionem tunicam saccineam et cucullam S. Hesychio legavit, jussitque nihilominus, ut se, sicut erat, vestitum discipuli traderent sepulture? Sed res in aperto est: non enim, ut propria S. Hesychio vestes, sed Zanani ministri sui paulo ante defuncti traderentur, scripto cavet; ut, quæ sequuntur, verba satis aperte innuunt. Nam minister ejus ante paucos dies obierat. Tunicam cucullam, ceteraque monachorum Orientalium indumenta luculente descripta habes tom. II Januarii ad diem 17 ejusdem mensis in Commentario prævio ad Vitam S. Antonii num. 66 et sequentibus. Qua victus ratione modoque usus sit S. Hesychius, quibus, cum mentis, tum corporis exercitationibus, e Vita S. Antonii, aliorumque id temporis monachorum sanctitate florentium, maxime e S. Hilarionis magistri sui, cui S. Hesychium in omnibus consensisse, Sozomenus scribit, colligi debet. Aut, si lubet, consule Acta nostra eo, quem proxime citavi, loco, ubi hæc universim descripta invenies. Legi etiam potest Bivarius de Veteri Monachatu et regulis monasticis lib. IV cap. 1. De monachatus S. Hilarionis in Palestinam inducti institutis, regimine et progressu. Præfueritne a morte S. Hilarionis Majumensi monasterio S. Hesychius, nullibi litteris proditum novi. Negat Bivarius num. 14, quod is, translato Majumam magistri corpore, in Hispaniam secessit, sedemque Toletanam administravit: sed hæc atiaque non moror, quia vel falsa vel certe prorsus incerta.

Fertur etiam
70 interpre-
tum

25 Omittenda tamen non autumo, quæ de S. Hesychio Marcus Antonius Alegre de Casanate ad annum Christi 560 tradit. Ita habet: Vir fuit Græco elegantissimus axiomatico, divinæque paginæ indagator indefessus: novam Græcam translationem utriusque Testamenti publicavit, partim a se, de septuaginta interpretibus in Veteri Testamento correctam: partim vero proprio Marte in novo, ad vetustam fidem reductam. Hesychium quendam depravatam jam 70 interpretum editionem in integrum restituere conatum esse, S. Hieronymus lib. II Apologia adversus Rufinum palam facit his verbis: Alexandria et Ægyptus in septuaginta suis Hesychium laudat auctorem. Subdit et alterum, qui eodem operam contulit: Constantinopolis usque ad Antiochiam, Luciani martyris exemplaria probat. Nec his antiquiorem Origenem siluit: Mediæ inter has provinciæ Palestinos codices legunt, quos ab Origene elaboratos Eusebius et Pamphilus vulgaverunt. Hesychium ab Hieronymo laudatum, Hilarionis esse discipulum, nescio, unde concludat laudatus Alegre. Scimus, inquit, esse quosdam, qui translationem istam Hesychio, Hierosolymitano presbytero, tribuunt, quem Nicephorus sub Juniore Theodosio floruisse, testatur: sed nobis non arridet sententia: cum S. Hieronymus Hesychianam editionem istam, omnibus per Alexandriam et Ægyptum ecclesiis, suo tempore, scilicet sub Seniore imperante Theodosio, fuisse scribat usitatam. Sed esto: fuerit jam inde a Theodosii Senioris ætate, nondum scilicet florente Hesychio, Hierosolymitano presbytero, trita Alexandrinorum Ægyptiorumque manibus Hesychii 70 interpretum editio: quo pacto inde efficitur, Hesychium hunc S. Hilarionis fuisse discipulum?

editionem
adornasse;

26 Nonne enim Eusebius lib. VIII Historiæ Ecclesiasticæ cap. 15, et vel ipse, quem citat, Nicephorus lib. VII cap. 16 alterius Hesychii Ægyptii antistitis, cujus sub Galerio Maximiano martyrium contigit, ut ad diem 26 Novembris notat Martyrologium Romanum, meminerunt? Quid autem obest, quo minus

illi usitata apud Alexandrinos et Ægyptios 70 interpretum versio tribuatur? Certe in ea opinione Baronius est ad annum Christi 506, eaque non improbabili. Nam præter hunc nemo, inquit Baronius, ejus nominis in Ægypto celebris reperitur, puta Hieronymo antiquior. Deinde Lucianus martyr, alter 70 interpretum editor, sub initium sæculi IV sublatus e vivis est: credibile autem est, circa idem tempus, quo hic pro Constantinopolitanis novam 70 editionem elaboravit, suam quoque pro Alexandrinis elaborasse Hesychium. Tertio cum Hesychianam editionem in usu fuisse, scribit Hieronymus, de usu jam antiquitatis aliquid saltem adepto, non de recens inchoato intelligendum videtur. Jam vero S. Hesychius noster, quantum quidem ex Hieronymo colligere licet, Hilarionem aut monasteria visitanti, aut alio atque alio identidem peregrinanti comes fuit pene individuus; atque adeo non ante obitum S. Hilarionis, id est, non ante annum 571 lucubrationem suam videtur aggressus; si tamen re ipsa id præstitit. Adde, editionem ejus, si quæ exstiterit, verisimiliter non statim, ut lucem vidit, sed paulatim ab Ægyptiis fuisse receptam. E quibus fit, ut in hac hypothese non nisi senescente sæculo IV Hesychianæ editionis usus passim invaluisse videatur. Hesychii autem S. Hieronymus meminit in Præfatione in libros Paralipomenon, quos anno 596 exaravit.

E
verum id mi-
nime certum.

27 Memoratus supra Paradisi Carmelitici decoris auctor neminem quidem dictorum suorum testem adducit, præter antiquum sui Ordinis Chronicon: quod ad Sanctæ Scripturæ editionem ab Hesychio, S. Hilarionis discipulo, elaboratam attinet, id totum ex Sixti Senensis Bibliotheca sancta ad verbum pene descripsit: illa enim ille: Vir Græcæ linguæ peritissimus et divinarum Scripturarum lector assiduus, novam Græcam translationem totius Scripturæ publicavit, partim a se de lxx interpretibus in Veteri Testamento emendatam, partim vero propria industria in Novo Testamento ad antiquam fidem restitutam. Sunt, qui eandem hanc translationem tribuant Hesychio Hierosolymitano presbytero, viro doctissimo, quem Nicephorus temporibus Theodosii Junioris floruisse, scribit. Quod mihi non videtur verisimile, cum Hieronymus scribat, hanc Hesychianam editionem omnibus per Alexandriam et Ægyptum ecclesiis tempore suo, hoc est, Theodosio Seniore imperante, fuisse usitatam. Idem quoque de S. Hesychio nostro, teste Lezana in Annalibus Carmelitarum ab anno Christi 519 usque ad 525, scripsit Emmanuel Romanus. Suam ea de re judicium Lezana ibi non exprimit, nec scio, an alibi. Ceterum et Baronius suos habet sequaces; quorum, quamquam certam non rear esse sententiam, facit tamen illa, ut editionem, de qua S. Hieronymus, Hesychii nostri esse, non audeam asserere.

§ III. S. Hesychii gesta suis annis innectuntur.

Cum annus lateat nati defunctique S. Hesychii, solumque ex Hieronymo atque Sozomene compertum habeatur, rediisse eum ab obitu S. Hilarionis in Palestinam, Majumæque vitam duxisse monasticam, rerum ab illo gestarum ordo, e S. Hilarionis Vita petenda est. Hujus autem chronotaxis ex eo potissimum capite colligi debet, quod sexagesimum quintum numeraverit ætatis suæ annum, ut ex Hieronymo in Hilarionis Vita cap. 25 et 24 apud Rosweydam colligere licet, cum e vivis excessit S. Antonius, quod anno Domini 536 contigisse ostenditur apud nos tom. II Januarii pag. 110. Hinc S. Hilarionem, qui non annum 90, ut Menologium Basilianum apud Ughellum perperam habet, sed annum dumtaxat 80 ætatis attigit, obiisse deducunt alii anno 572, alii 571; atque adeo natalem ejus illic hi quidem anno Domini 291, illi vero 292, quod ad diem 21 Octobris, cum de S. Hilarione agatur, discuti poterit. Ad annum Domini 572 vitam produxisse, ad 12 Maji pag.

A pag. 58. Papebrochius scripsit. Baronium tomo II Annalium Carmelitarum ad annum Christi 536 *Lesana* carpit, quod ad hunc annum in Annalibus suis scriperit, annorum sexaginta trium fuisse Hilarionem, moriente S. Antonio, doletque, quod tam egregius auctor in re manifesta defecerit: at Baronium correxisse hunc suum errorem; *Lesana* diligentiam latuit. Tomo IV Annalium ad annum Christi 572 num. 107 sic habet: Ex cujus (Hieronymi) etiam testificatione colligitur, eundem (Hilarionem) hoc ipso anno ex hac vita discessisse, si quidem ipsum tempore obitus Antonii Magni, qui contigit anno vigesimo primo (tunc decimo nono secundum Rosweydam in *Præfatus* ad Vitam S. Antonii) Constantii imperatoris (hic est annus Domini trecentisimam quinquagesimum octavus, vel potius sextus) egisse annum ætatis sexagesimum quintum tradit. His igitur ita constitutis, Hesychnianam chronolaxin ordiamur.

gesta,

29 Necdum, inquit S. Hieronymus, tunc monasteria erant in Palæstina, nec quisquam monachum ante sanctum Hilarionem in Syria noverat. Ille fundator et eruditior hujus conversationis et studii in hac provincia primum fuit. Hunc forte e primis S. Hesychnius secutus est. Nequit quidem hujus ad illum accessus epocha accurate definiiri; inter annum tamen 528 et 554 figenda videtur. Etenim ex cap. 22 et sequentis initio liquet, S. Hesychnium magistro suo in amoribus fuisse, priusquam hic annum sexagesimum tertium ætatis impleverat, hic autem annus cum anno Domini 534 concurrebat. Porro Hilarion 13 erat annorum, cum solitudinem ingressus est, in eaque 22 habebat annos, id est, unversim 57, cum prodigiis clarere cœpit, discipulisque augeri; qui additi natali ejus 291 vel 299 annos efficiunt saltem 528. Exinde S. Hesychnius, nimirum ab anno 534, sedulo cavet, ut ne multitudinis honorisque pertæsus Hilarion, clam aufereret alio, quod senem meditari probe perseverat, donec abeuntem in Ægyptum comitatus est. Annum, quo id contigit, non eodem modo auctores supputant. Baronius quidem ad annum 536 num. 48 Hilarionis in Ægyptum fugam anno, qui sequitur Antonii obitum, innectit.

ex Hieronymo in vita S. Hilarionis

50 Obiit autem secundum Baronium S. Antonius anno 538: quare ex illius mente Hilarion in Ægyptum abiit anno 539. Rosweydam in *Notis* ad Hilarionis Vitam, anno 538 id contigisse, contendit; triennio scilicet a morte S. Antonii, quam anno 535 adscribit. Henschenus tom. II Januarii in *Commentario* ad Vitam S. Antonii prævio num. 37, uti et Papebrochius tom. III *Maji* de S. Epiphano num. 11 *Commentarii* prævio Rosweydo ad stipulantur quantum ad triennium, quod inter Antonii obitum et Hilarionis e Palæstina discessum intercessit: at cum uterque S. Antonii obitum ad annum 536 referat, Hilarionis in Ægyptum peregrinationi annum Christi 539 assignat; quibus eundem præ Baronio favet Hieronymiana narratio: nam, descripto cap. 23 et 26 Hilarionis ad montem S. Antonii accessu, ipsiusque montis situ, mox capite 27 ita prosequitur Hieronymus: Igitur reversus Aphroditon, duobus secum tantum retentis fratribus, in vicina eremo moratus est: tanta abstinencia et silentio, ut tunc primum se cœpisse Christo servire diceret. Porro jam triennium erat, quo clausum cælum terras illas arefecerat; ut vulgo dicerent, Antonii mortem etiam elementa lugere. Subdit dein, Hilarionem, Aphroditanorum acolarum calamitate motum, cælum suis precibus reserasse, pluviamque arenibus terris impetrasse. Ad montem S. Antonii, teste Hieronymo, Hilarion perreerat diem ejus natalem illic celebraturus; qui cum incidit in diem 17 Januarii, principio anni 539, in monte S. Antonii cum Hesychnio Hilarion versatus est, deductisque diebus circiter 17, quos itineri, priusquam illic adventaret, impendit, sub finem anni 538 vel sequentis initium in viam sese dedisse, dicendus est. Sed alio pergentem cum S. Hilarione Hesychnium prosequamur.

51 S. Hilarionem Aphrodito in Bruchium haud

procul ab Alexandria abiisse, inde in Oasim mox migraturum, ibique summum vite evasisse discrimen, atque postridie discessu sui una cum Hesychnio morte plectendum a Gazensibus fuisse quæsitum, ex Hieronymo num. 18 retuli. Contigit id vel circa finem anni 561 vel certe anno proxime sequenti. Anno enim 561 ad finem vergente, vivere Constantius imperator desit, eique eodem anno Julianus apostata successit, a quo Gazenses Hilarionis et Hesychnii mortem, si forte alicubi deprehenderentur, impetraverant. Defunctus isto periculo Hesychnius in Palæstinam abiit. Cum enim in Siciliam navigavit Hilarion, occiso jam anno 565 die 26 Julii Juliano, socium itineris, præter Zanannum, habuit neminem: Hesychnius vero cum triennio circiter post ad Hilarionem reverti volebat, ubi terrarum esset, ignorabat. Triennio post, seu anno 565, diu multumque quæsitum Hilarionem Hesychnius in Sicilia non sine gaudio reperit, brevique in ea insula exaecto temporis spatio, ad Epidaurum duxit Dalmatiae oppidum. Jam enim in Dalmatiam pervenerant, cum ingens ille terræmotus exortus est, quem paucis ita descripsit Hieronymus cap. 55: Ea tempestate terræ motu totius orbis, qui post Juliani mortem accidit, maria egressa sunt terminos suos: et quasi rursus Deus diluvium minaretur, vel in antiquum chaos redirent omnia, naves ad prærupta delatæ montium pependerunt.

AUCTORE J. B. hactenus descripta.

52 Eundem terræ motum Sozomenus lib. VI cap. 2 ita refert: Atque ut ex iis, quæ auditione accepi, conjecturam facio, vel eo imperante, vel certe cæsaris dignitatem adhuc obtinente, clades illa Alexandrinis in Ægypto contigit: tunc cum mare, quod recesserat, iterum subito impetu revertens, extra proprios terminos excessit, et continentem longe lateque inundavit: adeo ut post recessum maris super tectis domorum reperta sint navigia. Alexandrinii certe eum diem, quo hæc contigerunt, quem etiam natalem terræmotus appellent, ad nostram usque memoriam quotannis festum agunt. Sed male adjuncit: Et hæc quidem Juliani temporibus evenerunt. Annum illius lib. 26 cap. 10 Ammianus verius definit. Hoc, inquit, novatore (Procopio) adhuc superstitie, ejus actus multiplices docuimus et interitum, diem duodecimum Kal. Augustas, consule Valentiniano primum cum fratre, horrendi terrores per omnem orbis ambitum grassati sunt subito, quales nec fabulæ, nec veridicæ nobis antiquitates exponunt, ejusque deinde calamitates graphice depingit. Annum autem, quo primum consules fuere Valentinianus et Valens, fuit Christi 563. Valentiniani vero secundus, qui anno 564 sub finem Februarii, teste eodem Ammiano, ab exercitu salutatus est imperator. Eundem quoque annum Hieronymus assignavit in *Chronico*: discrepat quidem in anno Christi Eusebius, sed fatalem Joviano annum totum illi adscripsit, sequentem vero tamquam Valentiniani primum numeravit. Ammiano Idatius Marcellinusque consentiunt.

E

quibus annis

55 Utilis admodum Epidauritanis S. Hilarionis presentia fuit: ne enim eorum oppidum frementibus maris fluctibus subverteretur funditus, triplici, quod sabulo inscripsit, crucis signo effecit. Jamque hujus prodigii fama per Dalmatiam longe lateque dispersa erat, cum inde rursus clam noctu aufugiens in Cyprum abiit, et apud Paphum domicilium fixit. Substitit eo loco biennium, et Hesychnium interea anno 566, tempore veris anni proxime sequentis ad se reversurum, in Palæstinam ad salutationem fratrum et monasterii sui cineres visendos misit: reducis anno 567 Hesychnii suavis in secretiorem insulæ locum recessit, ibique quinto post anno, Christi 571 vel 572, probabiliter 21 Octobris (hic enim dies jam inde a sæculo VIII, ut ex Boda patet, ejus memoriæ consecratus est) mortalem vitam cum immortali commutavit. Frequens illi extremo hoc vite ejus tempore Hesychnius aderat; cum tamen e vita discessit, deuto in Palæstinam Hesychnius arripuerat iter: huic ergo Hilarion tunicam, cucullam et palliolum defuncti paulo ante Zanani quasi testamento reliquit. Ut vero Hilarionis

probabiliter contigerint,

AUCTORE
J. B.

Hilarionis obitum audivit Hesychius, in Cyprum rediit, atque post menses fere decem ablatum clam Hilarionis corpus in Palaestinam detulit, Majumæque condidit anno 572 vel 575. Quæ hoc postremo § dicta sunt, in unum collecta, quam sub jicicio, synopsis exhibet.

explicatur.

54 S. Hesychius nascitur anno incerto sub initium sæculi iv vel finem iii.

Amplectitur vitam monasticam sub S. Hilarione probabiliter nec citius anno 528, nec serius 534 Majumæ in Palaestina.

Adhibet omnem curam ab anno 534, saltem usque ad annum 536, ne clam aufugiat Hilarion.

Comitatur Hilarionem in Egyptum anno 539 aut certe circiter.

Migrat in Oasin et cum Hilarione capitis periculum subit anno 561 vel 562: indeque in Pa-

læstinam abijt, degentes Majumæ fratres inuisurus. D
Invenit post multum, cum vitæ, tum laboris S. Hilarionem in Sicilia, ducitque in Dalmatiam primo, deinde in Cyprum anno 563.

Missus hinc alteris vicibus ab Hilarione in Palaestinam ad visitandas antiqui monasterii reliquias, ad Hilarionem apud Paphum morantem rediit anno 567, suadetque magistro, ne Cyprum deserat, sed secretiorem potius in eadem insula locum deligat.

Hæres scribitur ab Hilarione anno 571 vel 572, ejusque demortui exivias e Cypro in Palaestinam defert anno 572 vel 575, et terræ honorifice mandat Majumæ, vitamque monasticam profiteri pergit. Cum porro lateat, quamdiu deinceps in vivis Hesychius fuerit, annum 575 initio Commentarii adscripti, veluti illum, quo postremum floruisse, certius scitur.

DE S. MENNA SEU MANNA V.

FONTANETI IN LOTHARINGIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. S. Mennæ Acta et natales.

J. B.

B

SUB FINEM
SÆCULI IV.
S. Mennæ,
cujus Acta
aliaque mo-
numenta,

Quod usu venire solet Sanctorum Actis, quorum res gestæ longo ab eorum obitu intervallo, et pene deleta temporis diuturnitate earum memoria, posteritati transmittuntur, nimirum ut Actorum illorum sin minus præcipua capita, varia certe adjuncta in dubio plerumque versentur, et fidem integram certamque apud eruditos non inveniant, ul æque S. Mennæ seu Mennæ Actis accidisse, videmus. S. Mennæ Vitam, cui initium: Clemens mundi Reparator, ad nos olim a P. Chiffletio missam fuisse, in Catalogis nostris reperi. Vitam vero ipsam invenire nusquam potui: incidi tamen in illius, quantum quidem apparet, Fragmentum aliquod, cui hæc subscripta leguntur: Presbyter de Pusieux Joannes Reginaldus le Petit testatur, hæc descripta esse ex codice vetustissimo manu picto, in multis lacerato, antiquitate sua, usu temporum, hominumque injuria ut plurimum obscuro. Descripsit illud P. Papebrochius ex apographo, quod ad P. Sirmondum miserat subscriptus Fragmento presbyter. At quantumcumque codex ille præ se ferat antiquitatis indicia, is tamen est, qui S. Mennæ ætate sit longe posterior. C
Superiore vero sæculo S. Mennæ historiam Gallice typis edidit Joannes Ruyr, San-Deodalensis ecclesie cantor atque canonicus, part. iii lib. i. Antiquitatum Vosagi cap. 21 partim ex antiqua (idem enim, quod mox memorata S. Mennæ Vita, Ruyrianæ narrationi exordium est) S. Mennæ Vita Ms. e Portu suavi accepta, partim ex Ruperto abbate Tuiensi, quibus ecclesie Liberdenensis manuscripta accesserunt; adeo ut amissa apud nos S. Mennæ Vita jacturam Ruyrius, laudatumque Fragmentum utcumque resarciant.

que de illa
meminerunt,

2 Rupertus S. Mennam ejusque germanos fratres et sorores obiter attigit in Vita S. Eliphii martyris, quæ apud Surium est ad diem 16 Octobris, sæculo duodecimo, Albani S. Martini Colonia Agrippinensis abbatis rogatu conscripta. Facem Ruperto prætulit auctor quidam anonymus, qui primus, Rupertique temporibus longe anterior, S. Eliphii res gestas persecutus est: præter hunc, quem consideret, Rupertus non habuit. Simplex nimis et subobscura Benedictinis Patribus anonymi videbatur oratio; eaque de causa Rupertum impulerunt, ut sancti martyris, cujus reliquias possidebant, res gestas comptiore et clariore stylo recuderet. Perisse anonymi lucubrationem, Tillemontius Nota 12 in persecutionem Juliani et Bailletus in Tabula critica Auctorum et Actorum mensi Octobri præfixa videntur innuere: sed, mea quidem sententia, perperam: quamquam

enim Rupertus antiquiora S. Eliphii Acta non parum immutavit, sunt tamen nonnulla, quæ ipsissimis anonymi verbis expressit: nimirum hæc, quæ tamquam anonymi citat: Considera, cæsar, quia tibi et nomini tuo non prospera, sed adversa prophetat, et sine ullo tui timore contra tuam potentiam audacter rebellat: item hæc: Eliphii (sic Julianum sancto Martyri extrema minitantem inducit anonymus) quare deos dissipasti et incantationibus nefariis ad nihilum deduxisti? Nisi meo obtemperes præcepto et renoves deos atque colas, quos minutatim confregisti, gladius meus caput tuum dividet particulatim. Jam vero geminum habemus S. Eliphii Passionis exemplar, alterum e Ms. vetusto S. Viti in Gladbach descriptum et cum Ms. S. Maximini Treviris collatum, alterum e Ms. codice cenobii S. Magni Ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini ad pedem Pontis Ratisbonæ in Bavaria desumptum, quod utrumque eadem phrasi, verbisque, uno altero demptis, isdem refert tum delatoris calumnias, tum Juliani minas: quod sane argumentum est, ipsam anonymi lucubrationem Ms. utroque contineri.

5 Admodum recens est, teste Tillemontio, S. Eliphii Vita, quod de ea, quam Rupertus scripsit, verissimum est: sed nec multum antiquitatis habet ea, cujus auctor anonymus est, comparate ad S. Mennæ ætatem. Ea enim secundum anonymum Juliani apostata temporibus floruit: ille autem S. Mennam in loco, qui Porsès dicitur, seu in Portu suavi conditam scribit. Cum itaque S. Mennæ corpus ad Portum suavem sub Brunone Tullensi episcopo ac summo deinde Pontifice, anno supra millesimum trigesimo sexto, ut in decursu videbitur, primum translatum sit, consequens est, ut ante hunc annum scriptum suum non elucubravit anonymus, atque adeo sæculo tantum Rupertum ætate superavit, licet hic illum se longe antiquiorem nominavit. Neque tamen multo post scripsisse dicendus est, tum quod Rupertus, qui anno 1157, auctore Miræo, e vivis abiit, eum se longe antiquiorem nulla veri specie dicere alias potuisset, tum quod id suadet codicis Ratisbonensis, cui S. Eliphii Vita inserta est, vetustas, quam 700 facile annorum esse, conjetit, quisquis tandem in Ratisbonensi apographo nostro locum, unde S. Eliphii Vita accepimus, annotavit. Porro cum idem quoque de S. Menna in Portu suavi condita etiam Acta S. Libarie memorent, nec illa ante annum 1056 in lucem prodierat. Et his quidem colligere pronum est, nulla esse ex Actis laudatis, quæ eorum omnium, quæ continent, fidem faciant certam; scateatne autem tot erroribus anonymi S. Eliphii Vita, quot illam, quam tamen non vidit, Bailletus in Tabula

E

haud valde
antiqua sunt,
F